

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Юридичний факультет

Рада молодих вчених

Наукове товариство студентів

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ»**

Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції,
присвяченої Дню науки юридичного факультету
20 травня 2016 року

Том 1

Київ – 2016

УДК 34 (477)
ББК 67(4Укр)
А 43

А 43 Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 року) / Редкол.: д.ю.н. І. С. Гриценко (голова), к.ю.н. І. С. Сахарук (відп. ред.) та ін. – В 3-х томах. - Том 1. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. – 339 с.

Редакційна колегія: д.ю.н. І.С. Гриценко (голова), к.ю.н. І.С. Сахарук (відп. ред.), проф. П. П. Адрушко, проф. В. М. Бевзенко, доц. О. П. Васильченко, проф. М. І. Іншин, проф. О. Л. Копиленко, доц. Т. О. Коваленко, проф. М.В. Краснова, проф. Р. А. Майданик, доц. О. О. Отраднова, проф. О.П. Орлюк, проф. Н.Ю. Пришва, доц. Т. А. Трубочанінова, проф. С. Я. Фурса, проф. М. А. Погорецький, проф. В. С. Щербина

Укладачі: І. С. Сахарук, А. О. Левченко, А. В. Дідилівський

Верстка: А. В. Дідилівський, А. Г. Косенкова, А. О. Левченко, О. С. Кузик, І. М. Ревко, Д. О. Черкасов

Обкладинка: К. О. Король

У збірнику розміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державотворення в Україні» присвяченої Дню науки юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (20 травня 2016 р.). Збірник охоплює дослідження проблем прав людини, теорії та історії права та держави, конституційного, адміністративного, інформаційного, міжнародного публічного права. Для фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

© *Юридичний факультет
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2016*
© *Колектив авторів, 2016*

Віра Качур Декларація прав Вірджинії 1776 р. (до 240-річчя з дня прийняття)	100
Світлана Ковальова Отримання неправомірної вигоди як службовий злочин за литовсько-руським правом XV–XVI ст.	102
Кірілл Крамський Порівняльно-правовий аналіз «Прав, за якими судиться малоросійський народ 1743 р.» і «Зводу місцевих законів західних губерній 1837 р.».....	104
Світлана Лясковська Злочин та покарання: політико-правові підходи у правозастосовній практиці в роки непу	106
Віталій Макарчук Застосування дефініції «правовий статус» для дослідження прав та обов’язків реєстрового козацтва	107
Валерія Машкова Боротьба за владні повноваження та реформи як головний вектор гетьманування Данила Апостола.....	109
Наталія Мисаревич Система управління в белорусских городах по привилеям на магдебургское право	111
Олена Насенкова Проблема імплементації законодавства Гетьманщини в Російське загальноімперське законодавство у др. пол. XVIII ст. – пер. пол. XIX ст.	113
Игорь Немкевич Особенности прокламирования «самоопределения трудящихся».....	114
в 1918-1919 годах	114
Олександр Синиця Особливості законодавчого регулювання видачі залізничних концесій в Російській Імперії у другій половині XIX ст.	116
Наталія Чоп Третейські суди в судовій системі Гетьманщини	118
Конституційне право та права людини	121
Крістіна Антузінська Проблеми інституційної спроможності органу омбудсмана в Україні	121
Оксана Байтала Право жінки на аборт в аспекті реалізації права на життя: конституційно-правовий аспект	123
Ольга Безверха Рада бізнес-омбудсмана – недоліки та перспективи розвитку крізь призму міжнародного досвіду.....	124
Анастасія Гераймович До питання щодо права на смерть, евтаназію	126

Таким чином, враховуючи вищезазначене, можливо зробити висновок про те, що структуру правової реальності складає природне і позитивне право, що реалізуються на ідейному (теорія права, цінності, принципи права, доктрина, правова ідеологія, правова культура), нормативному (норми, інститути права, законодавство, правовий статус, правовий режим) та практичному (суб'єкти, правовідносини, правореалізація, правовий вплив, поведінка учасників правовідносин, правий досвід, юридична практика, законність, правопорядок) рівнях.

Віра Качур
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
юридичний факультет
канд. юрид. наук, завідувач кафедри
теорії та історії держави і права

Декларація прав Вірджинії 1776 р. (до 240-річчя з дня прийняття)

Сьогодні, коли правова система України змушена реагувати на глобальні виклики, увага юристів та політиків зосереджена на вирішенні таких питань, як оптимальне співвідношення гілок влади, доцільність реформ судової системи, адміністративно-територіального устрою, належний захист та охорона основних прав людини тощо. Відтак Війна за незалежність США 1775-1783 рр. представляє не лише академічний інтерес, а й має практичне значення.

Наприкінці XVIII ст. північноамериканські колонії Англії звернули свій погляд у майбутнє, почали створювати нові моделі більш справедливого суспільно-державного устрою. Люди почали вимагати громадянської рівності, а природничо-правова концепція була взята на озброєння політичними діячами. Саме в цих умовах визріла думка проголосити громадянські свободи природними і невідчужуваними правами, що отримало юридичне оформлення у спеціальних деклараціях і білях про права [Каленский, В. Г. Билль о правах в конституционной истории США : монография : историко-критическое исследование / В.Г. Каленский. – М. : Наука, 1983. – С.34-35]. Найбільш відомим із цих документів є Декларація прав Вірджинії 1776 р. (далі – Декларація). Прийнята 12 червня 1776 р., за три тижні до проголошення Декларації незалежності США, вона не лише вплинула на хід революційних подій і політико-правову свідомість колоністів, а й визначила головні вектори розбудови цієї північноамериканської країни.

06 травня 1776 р., коли американські колонії вже рік перебували у стані війни з Англією, в тогочасній столиці штату у м. Вільямсбург був скликаний V Конвент Вірджинії. Уже 15 травня Вірджинія проголосила про розірвання будь-яких зв'язків із метрополією, почала формувати делегацію своїх представників для участі в роботі II Континентального конгресу, а також вирішила приступити до роботи як над текстом конституції, так і над текстом декларації прав.

Для роботи над документом була створена комісія з 36 осіб, яка протягом 20-26 травня 1776 р. розробила перший проект майбутньої Декларації, який нараховував 14 пунктів. Автором перших десяти пунктів був Джордж Мейсон. Щодо останніх чотирьох, то, незважаючи на те, що вони були підписані Томасом Людвеллом Лі, їх авторство залишилося невідомим [Virginia Declaration of Rights [Електронний ресурс] / Wikipedia. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Virginia_Declaration_of_Rights].

Джордж Мейсон відкрив проект словами, які через пару тижнів будуть перефразовані Томасом Джефферсоном і стануть титульними у Декларації незалежності США. Але наприкінці травня 1776 року вони звучали так: «Що всі люди народжуються в рівній мірі вільними і незалежними, і мають певні невід'ємні природні права, яких вони не можуть позбавити ні себе, ні своїх нащадків; серед яких право на життя і свободу із засобами набуття і володіння власністю, прагнення до щастя і безпеки та їх набуття» [The Virginia Declaration of Rights [First Draft, ca. 20-26 May 1776] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gunstonhall.org/georgemason/human_rights/vdr_first_draft.html]. Перший варіант проголосив також такі новаторські для того часу принципи та положення державного управління, як належність влади людям, їх право змінювати уряд, про ліквідацію спадкових привілеїв при призначенні на урядові посади, розподіл влади та виборність, процесуальні права, свободу преси та віротерпимість.

27 травня 1776 року Комітет вніс правки в структуру та зміст Декларації. Її положення набули вигляду статей, були відредаговані Джеймсом Медісоном та доповнені ще декількома пропозиціями. Зазначимо, що усі десять пунктів Джорджа Мейсона з певними змінами знайшли своє втілення відповідно у статях 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 17, 18, 13 комітетської редакції. Щодо положень Томаса Людвела Лі, то лише два з них були закладені у статях 9 і 14, усі інші були відхилені Комітетом. Натомість було включено статі про свободу виборів (6), недопустимість здійснення влади без згоди народу та всупереч його інтересам (8), процесуальні права (11, 12), підпорядкованість війська цивільній владі (15), наявність постійного уряду, залежного від народу (16) [The Virginia Declaration of Rights (Committee Draft, 27 May 1776) [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.gunstonhall.org/georgemason/human_rights/vdr_committee_draft.html]. Комітетський проект Декларації від 27 травня 1776 р. був надрукований 01 червня у місцевій пресі і лише 12 червня 1776 року Конвент затвердив остаточний варіант [The Virginia Declaration of Rights [Final Draft, 12 June 1776] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gunstonhall.org/georgemason/human_rights/vdr_final.html].

Таким чином, Війна за незалежність, спричинена податковою та тарифною політикою метрополії, перетворилася у боротьбу колоністів за право самим визначати свою долю. Декларація прав Вірджинії 1776 р. стала першим документом, який проголосив нові політичні принципи і підкреслив розрив політичного союзу із метрополією. Вона втілила у собі надбання англійського «загального права» (суд присяжних), положення природного права (право на життя) та виключно американські громадянські свободи (свобода совісті та віросповідання), стала ідейною базою для Томаса Джефферсона при розробці ним Декларації незалежності США 1776 р. та для Джеймса Медісона – Білля про права 1791 р., справила безпосередній вплив на державно-правовий розвиток Франції, послугувавши зразком для Декларації прав людини і громадянина 1789 р. Важливе значення Декларації прав Вірджинії полягає також і в тому, що вона стала першим конституційним документом, який взяв на себе захист прав людини, ліквідував станові привілеї в державному управлінні та окреслив моральні принципи на яких воно повинно було базуватися